

ACC. NR. No. 8433:1-9.

Landskap: S k å n e

Upptecknat av: Walter Welin

Härad: _____

Adress: _____

Söoken: HÄLSINGBORG

Berättat av: Janne Olsson f. 1876 i Råå
Sörensson f. 1860 i Fortuna
intill Råå.

Uppteckningsår: 1941

Född år _____ i _____

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Sörensson f. 1860

Gullvångskroken.	<i>Yulen?</i> s. 1.
Raus kyrka.	s. 1.
Katten ur tunnan.	s. 1.
Lurendrejare.	s. 2,3.
Sjunga maj i by.	s. 3,4.
Koleran.	s. 4.
Majstång.	s. 4.
Vårfrudagen.	s. 5.
Ljusinbrinningsfesten.	s. 5.
Påsk.	s. 5.
Julen.	s. 5.
Nyår.	s. 6.
Vidskepelse.	s. 6.
God fiskelycka.	s. 6,7.
Stjärngossar.	s. 7.
Julaskott.	s. 8.
Mårten.	s. 8.
Pingstbrudar.	s. 8.
Utklädningar.	s. 8.

ACC. N:R. M.8433:1-9.

Landskap: S k å n e Upptecknat av: Walter Welin
Härad: _____ Adress: Janne Olsson f. 1876 i Råå
~~Socken:~~ HÅLSINGBORG Berättat av: Sörensson f. 1860 i Fortuna
intill Råå.
Uppteckningsår: 1941 Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Majning och strö enris.	s. 9.
Vad skrämde man barnen med?	s. 9.
Marknader.	s. 9.
Varulvar.	s. 9.
Sten som vänder sig.	s. 9.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M. 8433:1

Landskap: S k å n e

Upptecknat av: Walter Welin

Härad:

Adress:

Söcken: HÄLSINGBORG

Berättat av: Janne Olsson & Sörensson

Uppteckningsår: 1941

f. 1876 i Råå. f. 1860 i
Född år i Fortuna intill Råå.LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

De bägge sagesmännen sammanfördes av upptecknaren och uppteckningen har därför formen av en dialog.

Gullvångskroken

hade ingen av dem hört talas om.

Raus kyrka.

Olsson: De talade mycket om jättar förr och om Raus kyrka sägs det, att Finn skulle haft sitt finger med i spelet.

"Finn, Finn slå den stenen bättre in" har jag hört om Raus kyrka.

✓ Katten ur tunnan.

Olsson: Jag var med om det i Anders Hanssons backe. Vi hade ingen levande katt. Vi tog en tunna, som vi hängde ett rep i. När vi slagit sönder tunnan var vi inne hos anne Krupps och drack kaffe med bullar. Så hade de fest på hotellet också. Det var de äldre, de som hade råd att hålla till där.

Men vi som slog, vi var bara ungdom.

Så lämnade upptecknaren ordet åt Sörensson:

-Figuren i kyrkan har jag inte hört några sägner om. Gullvångskroken minns jag inte/=har jag inte hört talas om/. Bäckahästen och Bäckamannen ha de däremot talat om. Det skrämde de glyttarna med.

-Skrämde de barnen med Bäckahästen?

-Nej bevars väl, inte med Bäckahästen, det var med Bäckamannen. Bäckahästen talade de gamle mera försiktigt om. Det var ett djur som var farligt. Vid fastan slog vi katten ur tunnan, fastän någon katt hade vi inte. Vi slog i alla fall i husen och i backarna./"i husen= inne på gårdarna till husen/.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

No. 8433:2.

Landskap: S k å n e

Upptecknat av: Walter Welin

Härad:

Adress:

Staden: HÄLSINGBORG

Berättat av: Olsson & Sörensson

Uppteckningsår: 1941

f.1876 i Råå. f.1860 i Fortuna
Född år i intill Råå.LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIVSörensson forts.

-Vintertid hade vi slädpartier. Vi riggade opp en båt med allting, och så satte vi en kamin i, så att vi kunde elda. Det var för att båten skulle se riktigt naturtrogen ut. Det där var saker som vi gick och planerade långt i förväg. När det så var färdigt, stod en man på däck och lodade. Vi körde intill sta'n. En gång körde vi ända fram till torget, och den som stod och lodade, råkade sikta rakt i en kakgummas korg, så att alla kakorna gick i kras. Men på eftermiddagen for vi in och gjorde upp i godo. Vi köpte alla kakvitarna och festade upp dem. Jag minns det där mycket väl. Just som båten passerade gumman kastade Jöns Olsson, som stod och lodade, lodet rakt i korgen. Gumman blev förskräckt, men Olsson lät sig intet bekomma utan skrek:

-Här var det blöt/=mjuk/ botten!

Allt folket som stod och såg på gapskrattade, men gumman blev inte förargad. Det var som om hon hade väntat det. Det var fastlag och man hade liksom lov att ta sig för saker och ting som eljest inte passade sig. Men som sagt på eftermiddagen var det vi som åkte in till staden och inköpte de krossade kakorna. Sådana där slädpartier hade vi ofta på 70- och 80-talen.

Olsson: Här var mycket gott om

Lurendrjare

förr. Far berättade en gång ett äventyr som han själv varit med om. Några fiskare hade smugglat i land ett par kaggar med brännvin i. Tullarna hade upptäckt dem och verkligen lyckats få tag i en av kaggarna. De satte ut båtar för att

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M. 8433:3.

Landskap: S k å n e Upptecknat av: Walter Welin
 Härad: Adress: Janne Olsson f. 1876 i Råå
 Socken: HÅLSINGBORG Berättat av: Sörensson f. 1860 i Fortuna
 intill Råå.
 Uppteckningsår: 1941 Född år i

LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

ro fatt fiskarna, men i hastigheten glömde de kvar kaggen på land. När kom förbi just som de stack till havs, och när han fick se kaggen, tog han den samt gick hem. När tullarna sedan kom tillbaka var kaggen försvunnen! När hade tagit kaggen medan de varit efter fiskarna.

Sörensson:

-De hade en snipa med 16 mans besättning, smugglarna. Med den rodde de ofta över till Danmark. Tullarna hade bara en båt med 8 man. Smugglarna skaffade ofta danskar till att ro. Sedan gick fruntimmer och sålde brännvinet som smugglats i land.

Olsson:

-De hade svinablåsor under kjolarna. Jag minns en gång att en dylik smugglerska kom för nära spisen och att det fattede eld. Hon var bara inne i en stuga tillfälligtvis för att höra sig för om det gick att sälja litet av den starka varan. Men elden tog fatt i hennes kläder och hon blev svårt bränd.

✓ Sjunga maj i by.

Sörensson:

-Varje år gick vi och sjöng maj i by. Vi kom ofta i slagsmål med bönderna och vi slog äggen itu innan vi kommit hem med dem. Efteråt hade vi gille. J ä m n å r i g a gick alltid i sällskap förr. Det var inte som nu, Umgängeslivet var helt annorlunda. Pojkar och flickor, som voro lika gamla, höll alltid samman, men det tror jag inte att de gör nu. När vi kom ut på landsbygden till bönderna uppstod det ofta konflikter

Skriv endast på denna sida!

ACC. NR.

M. 8433:4

Landskap: S k å n e Upptecknat av: Walter Welin
 Härad: Adress:
 Socken: HÅLSINGBORG Berättat av: Olsson & Sörensson
 f.1876 i Råå. f.1860 i Fortu-
 Uppteckningsår: 1941 Född år i na intill Råå.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Bönderna ville vara karlar för sitt, och vi fiskare ville vara karlar för vårt. Något ord växlades, och så var slagsmålet i gång. Eljest gick ju vår majsjungning ut på att vi skulle få ägg och pengar. När vi hade 25 öre i lomman var vi rika som kungar. Vi gick till "amlösa och dansade för 5 öre dansen. Det kom bönder också till dansbanan, och även där blev det slagsmål oss emellan. 25 öre var ett helt kapital. 25 öre kostade en flaska brännvin.

Koleran.

Olsson:

-Så var här kolera i Råå, och då hade de stängt av bron, så att det var isolerat.

Sörensson:

-Ah, så'n ä' väl ingenting och snacka om. Låt oss tala om gladare minnen, t.ex. när de hade

J majstång

i Gästgivargården hos Janne Göranssons. Det var tider, det! Gästgivarfrun bjöd alltid på en flaska punsch midsommarafton, och hon reste också majstång. Varför det var hon som bjöd? Jo, hon var ju änka och hade gården. Det var redan på 80-talet. Då hade de majstång i gästgivargården här i Råå. Då var inte hotellet här. Där låg sädesfält då. Pojkar reste förstås litet varstans en majstång, men den "riktiga", det var den som stod på gästgivargården.

Skriv endast på denna sida!

ACC. NR.

No. 8433:5

Landskap: S k å n e

Upptecknat av: Walter Welin

Härad:

Adress:

Söcken: HÄLSINGBORG

Berättat av: Olsson & Sörensson

Uppteckningsår: 1941

f.1876 i Råå. f.1860 i Fortuna
Född år i intill Råå.LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV✓ Vårfrudagen.Olsson & Sörensson:

-Tredje torsdagen i Tor, då skulle man lägga sig i dagsljus.

✓ Ljusinbrinningsfesten

kände ingen av dem till.

✓ Påsk.Olsson:

-Vid påsk rullade vi ägg på golv och var som helst. Vi lade upp sandhögar och så rullade vi där.

✓ Julen.Sörensson: Vi hade först och främst gris, som alltid slaktades till julen. Så bakade vi och bryggde.Olsson: Vi hade också gris. De flesta familjer hade egen gris.Sörensson: Och så hade vi förstas julgran, även i äldsta tid.Olsson: Vi hade julgran regelbundet varje år. Den var vi så glada för.Sörensson: Och så hade vi julklappar. Vi åt vid 6-7-tiden, lutfisk och gröt, men ibland hade vi också färsk fisk. Här ute i Råå är folk nämligen inte så glada för lutfisk utan föredrager färsk fisk.Olsson: Vi hade alltid färsk fisk hemma hos oss.

Fråga: Åt ni aldrig någonting sent på kvällen julafton?

Olsson & Sörensson: Nej!

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M. 8433:6.

Landskap: S k å n e Upptecknat av: Walter Welin
 Härad: Adress:
 Söken: HÅLSINGBORG Berättat av: Olsson & Sörensson
 f.1876 i Råå. f.1860 i Fortu-
 Uppteckningsår: 1941 Född år i na intill Råå.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Olsson:Vid✓ Nyår

brukade de skriva årtalet med krita på dörrarna. Jag minns en gång att de hade skrivit det på vår dörr, och far blev så förbannadt arg. Det var när jag var en fem-sex år. Det fanns mycket mer v

Vidskepelse

förr än nu. Vid nytändning gick de gamla ut på trappan och tog psalm. Det såg jag många gånger. De stod där och fumlade med psalmboken. De trodde förr också att trolltyg inte kunde gå under hästskor, och därför satte de opp sådana.

Sörensson:Nej, nu skall jag berätta om hur man fick

God Fiskelycka.

-Fiskelyckan berodde på vilken person som vi mötte. Det fanns "goda möten" och "dåliga möten". Jag minns en gång, att vi skulle ut och segla med Johan Jönsson, som nu är död för många, många år sedan. När vi kum ned till båten var gubben inte där, men efter en stund kom han lunkande och sa':
 -Ja, pojkar, vi behöver inte segla, för jag har mött den rälige August!/August var en person som ansågs föra med sig otur/.

Vi gav oss likväl iväg, men si, när vi kom ut på sjön, så upptäckte vi att vi glömt repändan som vi sätter fast i båten när vi lägger ut garn. Garnen ligger ju och driver i sjön, och när vi inte hade repet, kunde vi inte heller lägga ut garnen.

-Vad var det jag sa', grymtade gubben. Vi hade aldrig behövt ge oss iväg.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M. 8433:7

Landskap: S k å n e

Upptecknat av: Walter Welin

Härad:

Adress:

Söcken: HÄLSINGBORG

Berättat av: Olsson & Sörensson

Uppteckningsår: 1941

f.1876 i Råå. f.1860 i Fortuna
Född är i intill Råå.LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIVOlsson:

-Ja, jag minns en liknande historia. När fiskare Anders Nilsson/död för många år sedan/ mötte någon viss person trodde han att det inte blev någon fisk. Han sa' för resten också att man aldrig fick nämna ordet präst på sjön, ty då råkade man illa ut.

Sörensson:

-Här var också somliga som sökte "kloka" för att få mycket fisk i garnen. När de sedan hade "litta" tur, så sa' folk, att nu hade de säkert varit hos en klok gubbe eller gumma.

Olsson:

-De kloka anlätades inte bara för fiskelycka. Här var också sådana som kunde ställa till med ont, det har jag likasom reda på. Och det fanns också sådana som kunde behärska andra människor. Ställde de t.ex. en rullebör, så kunde det gå så illa att en person som kom intill den blev tvungen att bli kvar där tills ägaren/=den kloke/kom tillbaka.

v Stjärngossar.

Fråga: Har det aldrig förekommit stjärngossar i Råå?

Sörensson: Jo, det har det visst det. Min far talade ofta om stjärngossar, och han kunde t.o.m. visa som de sjöng, och en bit av den minns t.o.m. jag. Den lät så här:

God afton, God afton, så mången här finns
husmoder och husfar, varen glada till sinns.
Jag önskar Eder alla en fröjdefull jul,
från faror och olyckor bevare oss Gud.

Min far var 97 år när han dog, och det är 13 år sedan han dog. De gick omkring med en stjärna, men det har jag aldrig

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

No. 8433:8.

Landskap: S k å n e Upptecknat av: Walter Welin
Härad: Adress:
Söcken: HÄLSINGBORG Berättat av: Olsson & Sörensson
Uppteckningsår: 1941 Född år i na intill Råå.

LUNDS UNIV.
FÖLKMINNES-
ARKIV

själv sett. Men de sköt alltid

✓ Julaskott.

De sköt också vid nyår. De kunde skjuta julafton också, men det vanliga var vid nyår.

Olsson:

-Ja, och så skulle de försöka få fatt i den som sköt.

✓ Märten.

-Fråga: Brukade Ni fira Märten också här ute i Råå?

Sörensson:

-Ja, då skulle vi alltid ha "litta extra". Men någon regel att man skulle ha gås var det då rakt inte. Det gick bra med en höna.

Olsson:

-Eljest hade de rätt så mycket med gäss och gräsängar här ute.

✓ Pingstbrudar

hade ingen av sagesmännen sett eller hört talas om.

✓ Utklädningar.

Sörensson:

-Förr i tiden klädde vi ut oss vid jul. Pojkar drog kjolar på sig, och för ögonen hade vi masker, så att ingen skulle kunna känna igen oss. Så gick vi från hus till hus. Det var alltid j u l a f t o n. Det var jag med om flera gånger.

Olsson:

-Vi så kattutslagningarna vid fastan hade vi också masker, och då hade vi också klätt ut oss. Somliga hade höga, höga

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

16. 8433:9.

Landskap: S k å n e

Upptecknat av: Walter Welin

Härad:

Adress:

Socken: HÄLSINGBORG

Berättat av: Olsson & Sörensson

f.1876 i Råå. f.1860 i Fortu-

Uppteckningsår: 1941

Född år i na intill Råå.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

hattar och sömliga låga.

✓ Majning och strö enris.

Sörensson:

-Vid midsommar brukade vi maja inomhus. Förr gick de ner till sjön och tog sand, och så gick kvinnor omkring med enris, och så bytte de med 2-3 siller och så fick gummorna enris i stället.

Vad skrämde man barnen med?

Sörensson: Bäckamannen.

Olsson: Gubben i brunnen och Bäckamannen.

Marknader

hade de inte här i Råå men i Hälsingborg hade de.

✓ Varulvar.

-Har aldrig någon talat om varulvar?

Sörensson:

-Jo men ha de så. / Några detaljerade upplysningar kunde ingen av sagesmännen lämna/.

Sten som vänder sig.

Olsson:

-Här fanns en sten som enligt vad folk sade brukade vända sig när den luktade nybakat bröd. Pojkarna brukade ofta narra varandra med denna sten och säga att den skulle vända sig, om man gick dit ett bestämt klockslag, då t.ex. en granne skulle baka.

Skriv endast på denna sida!